СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 22. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го СІЧНЯ 1951. No. 22. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 27, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДО БРАНКИ ПОКЛИКУВАТИМУТЬ ДАЛЬШІ КЛЯСИ

Вашингтон, 25 січня. — Збройні сили можуть збільшитися на 150,000 вояків, коли поборова служба покличе до бранки 800,000 молоді, яку давніше відкинено від служби з причини фізичних або умових недостач і перенесено до кляси 4-Ф. Це досягне юнаків у віці 19-25 років життя. Їх можуть не вживати як комбатантів, одначе вони будуть придатні до іншої праці в збройних силах. Ці пляни виявила пані Розенберґ асистентка секретаря оборони у свідоцтві в комісії збройних сил палати репрезентантів. Відповідна оповістка появиться незабаром. На підставі теперішньої практики корпус морської піхоти зречеться претенсій до побору таких рекрутів і відступить їх іншим ділянкам зброї. Корпус маринарів складається з розмірно невеликого числа, тому набирає тільки найздоровших і найспосібніших умово юнаків.

Незалежно від цієї оповістки сен. Джанстон, який переводить переслухання над законопроєктом оборони, зголосив в сенаті бил щоб створити підкомісію для складання загальної політики, якою уряд мав би руководитися при покликуванні людей до служби підчас виїмкового положення. Засади такої політики вимагали б, щоб „заморозити" персонал у деяких необоронних бюрах, а зате перенести працівників з менше важливих робіт до інших; зазначити, які роботи є необхідні і де треба довших годин праці і т. п. Це важливе головно тепер, коли йде підготова до заведення контролі цін і платень та пайкування харчів.

КНИЖКА ПРО НАСЛІДКИ АТОМОВОЇ БОМБИ В НАГАСАКІ

Ню Йорк. — Накладня Дюел, Слован і Пірс видала книжку п. з. „Ми з Нагасакі", в якій п'ять дорослих осіб і троє дітей оповідають свої помічення з часів скинення атомової бомби на японське місто Нагасакі, 9 серпня 1945 р., отже три дні пізніше від вибуху атомової бомби в Гірошімі. Наслідки вибуху в Гірошімі були майстерно описані в книжці Джана Герсія „Гірошіма" і її перекладено на світові мови. „Ми з Нагасакі зредагована д-ром Такаші Нагаї, який додає ще свої переживання. Всі оповідачі це парафіяни католицької церкви в Нагасакі. Критики книжки називають її такою важливою як твір „Гірошіма". Оповідачі висловлюють свій жаль, що вони самолюби, бо залишилися в живих серед страхіть, коли довкруги гинули люди, благаючи рятунку. Їх спільний погляд такий, що атомова бомба це не „звичайна зброя, хоч іншого роду", як говорять деякі знавці. Оповідачі кажуть, що це щось більше ніж зброя.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗГОДУ СЕНАТУ НА ВИСИЛКУ ВІЙСЬКА ДО ЕВРОПИ

Вашинґтон. — Адміністрація Трумана може рахувати на підтримку комісії закордонних справ і збройних сил у сенаті при голосуванні над резолюцією, яка виявляла б згоду повного сенату на висилку американського війська на оборону Західньої Европи. Коли обі комісії заявляться за цим проєктом, тоді повний сенат певно піде за їхніми ухвалами. Сен. Роберт Тефт дальше обстоює свою думку, щоб сенат обмежив висилку війська до якоїсь кількости дивізій. Сен. Там Конналлі каже, що таке обмеження знеохотить Европу від змагань до оборони.

А.Ф.П. ЗА ПРЯМИЙ ПОДАТОК НА ОБОРОНУ

Маямі Біч, на Флориді. — Виконуюча Рада Американської Федерації Праці вийшла з домаганням, щоб завести безпосередній податок на оборону згідно з пляном адміністрації. Такі податки мали б принести $16,000,000,000 приходу. Зате А.Ф.П. противиться податкам від продажу, продовженню податків від забав і загалом додатковим податкам на заробітки, які не досягають $3,000,-000 річно. Виконуюча Рада вказує на кілька способів вибирання оборонних безпосередніх податків, у першу чергу на збільшення податків від заробітків понад $3,000, при одночасним занеханні всякої підвишки податків для таких осіб, що заробляють 2-3 тисячі річно. Зате екзекутива доражує збільшення податків від чистих зисків корпорацій і підвишки податків від масткін та дарів.

АРМІЯ ЗАМОВИЛА ВАНТАЖНИХ АВТ ВАРТОСТИ 31 МІЛЬЙОНІВ

Вашинґтон. — Форд Мотор Компані дістала від команди армії замовлення на виріб вантажних авт і омнібусів вартости $31,000,000. Це будуть авта торговельного типу, придатні для вжитку військових установ в цілому краю. Між ними є півтора-тонові „троки", пів-тонові „джіпи" й омнібуси для 29 подорожних. Для постачання цього замовлення підприємство Форда вжиє всіх пятнадцять секцій, які займаються продукцією вантажних авт. Недавно Форд викінчив замовлення на 964 особових авт для армії, а тепер викінчує 500 військових омнібусів. Теж почалася праця над виробом возів для повітряних сил, для Комісії Атомової Енергії і для інших федеральних агенцій.

З Сієтл наспіли вісти, що Пасифик Ермотів Корпорейшен дістала контракт на виріб неозначеного числа чотиро-машинових перевозових літаків, а Лакгід Еркрафт Корпорейшен має приспішити виріб боєвих літаків Ф-94, придатних на всяку погоду. Теперішні замовлення Лакгіда доходять до вартости $450,000,000

В АМЕРИЦІ

● **Найновіші втрати на Кореї**, за обчисленнями в Пентаґоні, виносять 1,064 вояків упродовж тижня. Загальна ліста втрат від початку війни виказує 46,201 осіб до 19 січня.

● **Американська фльота оприлюднює** видосконалення найсильнішого турбо-ракетового мотору в світі. Його називають Джей-40. Він сильніший ніж британський Сафайр. Має ваги 3,000 фунтів, може обертатися з силою 10,000 фунтів.

● **Одноголосно ухвалила палата репрезентантів** безплатне обезпечення вояків на $10,000. Бил передано сенатові. Обезпечення буде мати силу від 27 червня 1950 р.

● **Бюро для статистики жертв атомової бомби** основано в Ню Йорку під ч. 2000 Парк Евеню. Туди мають передавати звіти про вбитих і ранених після налету з атомовими бомбами.

● **60,000,000 втікачів на цілому світі** нараховує Товариство Закордонної Політики у Вашинґтоні. Звіт написаний для ІРО, яке плянує звинути свою діяльність в жовтні б. р.

● **Власники шахт твердого вугілля годяться на умови** майнерської юнії за підвишку платні, подібну до підвишки для шахтарів мягкого вугілля. Контракт мають підписати на днях.

Труман підтримує резолюцію ЗДА в ОН в справі Китаю

Вашинґтон, 25 січня. — Президент Труман використав цілий авторитет свого становища, Конґресу і американського народу для підтримки резолюції Злучених Держав, зголошеної в Об'єднаних Націях для натаврування комуністичного Китаю як аґресора в Кореї. Підчас своєї тижневої пресової конференції президент відчитав суворо зредаговану заяву, в якій обстоював становище американської делеґації в О.Н., не зважаючи на те, що ця резолюція викликала розходження між некомуністичними делеґаціями в О.Н. У тексті заяви президента сказано:

„Амбасадор Остин вичерпно і виразно представив погляди оцього уряду на аґресію китайських комуністів. Ці погляди мають повну підтримку Екзекутиви, Конґресу і народу Злучених Держав. У цій справі кожний член Об'єднаних Націй мусить виявити свою постанову. Щодо мене, я думаю, що аґресора треба назвати аґресором. Очевидно, що питання, що можна і що належить зробити з аґресією в Кореї, мусить бути обговорене з іншими приязними країнами. Природне теж, що теперішня пора не підхожа на нерозважне і нерозумне діяння. Зате тепер час, щоб думати ясно і непохитно. Хай мені вільно буде ще раз піднести, що американська резолюція вказує — як зрештою всі наші резолюції вказували—на методи, як можна довести до завішення зброї і для одворення шляху для наладнання всіх важливих справ".

О.Н. РОЗГЛЯДАЮТЬ ДВІ РЕЗОЛЮЦІЇ В СПРАВІ КИТАЮ

Лейк Соксес, 26. січня. — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї продовжує дебати в справі червоного Китаю та його аґресії в Кореї, маючи на порядку дві резолюції, американську та азійсько-арабську. Американська резолюція домагається засуду Китаю як аґресора та відповідних санкцій проти нього, тоді як арабсько-азійська пропонує, щоби представники сімох країн: Америки, Британії, Франції, Совєтського Союзу, червоного Китаю, Індії і Єгипту, негайно почали вступні наради та „провірили" можливості мирного полагодження далеко-східного конфлікту. Речником цеї останньої групи та на свій лад заступником і оборонцем червоного Китаю є тепер Індія, представник якої вчора твердив, що теперішній застій на фронті в Кореї не є без значення та що згадані країни повинні це використати для негайних переговорів. Злучені Держави рішучо виступають проти будь-яких переговорів „на мушці пістолі" і погоджуються на конференцію тільки під тою умовою, що насамперед будуть припинені воєнні дії в Кореї, що вже відкинув червоний Китай. Тому Америка рішучо обстоює свою резолюцію, щоби Китай визнати аґресором та застосувати проти нього відповідні санкції. Америку піддержують південно-американські та цілий ряд інших країн, включно з Францією. Британія, натомість, як це виявив вчора її представник в Політичному Комітеті, піддержує американську резолюцію щодо визнання Китаю аґресором, домагання відклику його війск з Кореї та дальшої оборони Кореї аліянтами, але не хоче погодитися на санкції проти аґресора. На цьому пункті прийшло до загрозливої розбіжности думок з Америкою, що було теж в пляні совєтської аґресивної стратегії. Наради продовжуються і сьогодні займе своє становище цілий ряд інших країн.

БИРНС ЗА ВІДОКРЕМЛЕННЯ РАС У САВТ КАРОЛАЙНІ

Колумбія, С. К. — „Нема страху, щоб відокремлення рас у прилюдних школах було знесене" — сказав новообраний губернатор Джеймс Ф. Бирнс. Він склав таку заяву на зібранні стейтової асамблеї. Для втримання давньої засади він пред'явив видаток у висоті $75,000,000 на будову нових шкіл. Він того погляду, що стейт може найти відповідні фонди на виховання дітей, а водночас втримати окремі школи для чорного населення і окремі для білого. Видаток на школи має бути покритий з продажу бондів.

АЙЗЕНГАВЕР ПЛЯНУЄ ЗВІТ ПО РАДІО ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Вашинґтон. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер, який перебуває в Европі як верховний командант для оборони Західної Европи, вертається з своєї об'їздки зо звітом для провідників і народу ЗДА. Окремий звіт складе він військовим знавцям. Про це заговорив през. Труман на пресовій конференції. З наперед написаної заяви довідалися кореспонденти, що ген. Айзенгавер повернеться в середу з об'їздки країн, приналежних до Північно-Атлантійського Пакту; що того самого дня пред'явить свій звіт президентові і його кабінетові та найближчим дорадникам. У четвер він явиться в Конґресі і там скаже своє слово, а в п'ятницю оприлюднить по радіо звіт для цілої країни. Президент і його оточення плянують зустрінути генерала при повороті в середу.

АКЦІЯ ПРОТИ ХРИСТИЯНСЬКИХ МІСІЙ В КИТАЮ

Гонґ Конґ, 26 січня. — З поінформованих джерел повідомляється, що комунокитайський уряд почав тепер ґенеральний наступ на існуючі в країні чужі християнські місії, звернені не так проти християнства, як такого, як радше проти чужинців, що його там репрезентують. Видано окремий закон, сильно обмежуючи їх діяльність та піддаючи їх суворій контролі, а тепер починається „рух", щоб ці місії заступити китайськими інституціями, лояльними до комуністичного режиму. В цьому добачується тактичний „перший крок" не тільки до ліквідації чужих місій, але й до поступової ліквідації релігійного життя взагалі.

ФРАНЦІЯ ЛІКВІДУЄ КОМУНІСТИЧНУ СВІТОВУ ФЕДЕРАЦІЮ ПРОФСПІЛОК

Париж, 26 січня. — Французький уряд проголосив сьогодні доручення зліквідувати опановану комуністами Світову Федерацію Професійних Спілок, що мала в Парижі свій головний осідок. Доручення, що було для всіх несподіванкою, видало міністерство внутрішніх справ. Федерація повинна бути зліквідована впродовж одного місяця. Рівночасно доручено зліквідувати в тому самому часі дві інші контрольовані комуністами організації, іменно, Світову Федерацію Демократичної Молоді та Міжнародну Демократичну Федерацію Жінок. Ці драстичні заходи є дальшим кроком французького уряду для оздоровлення країни від комуністичної ґанґрени.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ У ПЕРЕГОВОРАХ ДЛЯ ДОПОМОГИ АЗІЇ

Вашингтон. — Злучені Держави візьмуть участь у конференції сьоми країн Південно-Східної Азії, заповідженої в Коломбо, на острові Цейлон, на 12 лютого. Ціллю конференції є передискутувати можливість здійснення Пляну з Коломбо для економічного й суспільного розвитку Південно-Східної Азії. Плян був начеркнений Великобританією, Австралією, Канадою, Цейлоном, Індією, Пакистаном і Новою Зеляндією. Він передбачує видаток $5,200,000,000 для піднесення життєвого стандарту 570,000,000 населення, яке живе в цій частинні земного ґльобу. Секретар стейту Дін Ачесон каже, що це дасть нагоду Злученим Державам для дальшої співпраці з азійськими країнами для їхнього розвитку.

НІМЕЦЬКІ РОБІТНИКИ ДІСТАНУТЬ ГОЛОС В УПРАВЛІННІ ІНДУСТРІЄЮ

Франкфурт, Німеччина, 26. січня. — Зорганізоване в профспілках робітництво Західної Німеччини добилося чи не найбільшої перемоги робітничого руху, досягнувши з власниками індустрії порозуміння щодо „спів-управління". Канцлер д-р Аденауер, що був предсідником переговорів в їх кінцевій стадії негайно доручив міністрові праці приготовити відповідний законопроєкт, на підставі якого голос в управлінні стальною і вугільною індустріями буде поділений по половині між індустріялістами і робітниками. Подробиць договору це не проголошено. Повідомлено тільки, що трейд-юнії відкличуть заповіджений в тій справі страйк на 1-го лютого.

● **Виховна і Культурна Організація О. Н.**, відома під скороченою назвою ЮНЕСКО, запропонувала Еспанії вислати свого представника на чергову сесію цеї організації, що почнеться в Парижі в половині червня.

● **Вулькан в Новій Ґвінеї**, в недавньому вибуху якого згинули сотні осіб, загрожує новим вибухом.

● **В Білгороді**, столиці Югославії, почався судовий процес проти 16 осіб, обвинувачених в підпольній акції для відновлення королівства. В акті обвинувачення говориться, що цим підпіллям особисто керує король Петро, що тепер є на вигнанні.

ВВуЦхтАР-

● **В Байройті в Німеччині** засуджено чотирьох німців на кару ув'язнення до 5 років за шпигунство в користь Чехословаччини.

ЮГОСЛАВІЯ ВОЮВАТИМЕ В ОБОРОНІ ЧАРТЕРУ О.Н.

Београд, 26 січня. — Маршал Тіто заявив вчора конґресменові Джанові Кеннеді, демократові з Масачусетс, що та країна воюватиме разом з іншими членами Об'єднаних Націй в обороні їх чартеру на випадок аґресії на Західну Европу. Кеннеді виїхав на відвідини до Югославії, стодіюючи прогрес оборонної підготовки в рямцях Атлантійського пакту. Він вже в Конґресі висловлював думку, що в обороні Західної Европи не можна не брати до уваги Югославії та її стратегічної позиції напроти Совєтського Союзу. Маршал Тіто в дальшому заявив, що він не сподіється збройного нападу Комінформу на Югославію вже цеї весни, хоча він і на таку евентуальність приготований.

АЛІЯНТСЬКА ФЛЬОТА БОМБАРДУВАЛА ІНЧОН

АЛІЯНТСЬКІ ПАТРУЛІ ШУКАЮТЬ ВОРОГА. — ЧЕРВОНІ РОЗБУДОВУЮТЬ ПОЗИЦІЇ НА СХОДІ.

Токіо, 26. січня. — Воєнно-морські збройні сили Об'єднаних Націй виконали вчора концентровану атаку на Інчон, морський порт колишньої столиці Сеул, відомий з минулорічного успішного десанту аліянтів. В бомбардуванні взяв участь важкий крейсер Ст. Пол та кілька нищильників. Як аліянтські кораблі почали зближатися до берега, ворожа прибережна артилерія відкрила на них вогонь, але швидко замовкла під вогнем аліянтських гармат з кораблів. Повітряна розвідка з кораблів опісля ствердила, що ворожі батерії були знищені. Інчон належить до найбільших портів Корейського півострова, з добре розбудованими портовими спорудами, що були знищені під час попередніх воєнних дій. Проте підозріння, що червоні можуть намагатися відбудувати ці споруди і знову використати порт для свого постачання, було причиною вчорашньої атаки, після якої з порту навряд чи залишилося ще щонебудь до вжитку. Рівночасно стверджується, що в середу бомбардувальники з авіоматки Батаан виконали концентровані атаки на Сеул, Сувон і Гаеджу, засипаючи бомбами скупчення ворожих військ та інші воєнні об'єкти. На суші аліянтські патрулі теж вчора виконували рейди глибоко в „нічию територію" між фронтовими лініями, намарно шукаючи ворога. В комунікаті Восьмої Армії стверджується, що теж вчора був тільки „обмежений контакт" з ворогом на цілому 140-миловому фронті. Про нову концентрацію комуністичних військ повідомляється зі східного сектору фронту, але її ціль невідома. Під час вчорашньої патрульної акції аліянти розбили кілька менших ворожих загонів, здобуваючи полонених. Натомість з повною силою продовжувала свою акцію аліянтська авіація, виконавши около 500 налетів, концентруючи свою атаку головно на залізничий міст біля Сунчон, на головному залізничому шляху від манджурського кордону до комуно-корейської столиці Пйонґ'янґ.

„ЗНИКАЄ" ВОРОГ В КОРЕЇ

Корея, 26 січня. — Аліянтські патрулі в останніх днях заганяються далеко на територію, що була залишена ворогові, але часто не натрапляють навіть на ворожий слід. Ще недавно були точні вістки про концентрацію ворожих сил в одному то в другому місці, що нагло виявляються цілком опущеним і „нічиїм". Аліянтське командування в Кореї та політичні і військові кола у Вашинґтоні намарно намагаються вияснити цей факт, розгублюючись в здогадах щодо політичних і військових цілей такої стратеґії. Добачуться такі можливості: з політичного боку ворог міг відступити, очікуючи на результат теперішніх політичних торгів в О. Н., або теж створюючи для них відповідну обстановку, що вже почало проявлятися в опозиції поодиноких країн до американської резолюції щодо визнання червоного Китаю аґресором. З військового боку вияснюється цей факт двома можливостями: або ворога заставили до такої акції понесені ними величезні втрати від постійних атак аліянтської авіяції, або він приготовляє засідку для аліянтів. Може бути теж одне і друге. В кожному разі, аліянтське командування з великою резервою ставиться до теперішнього положення і в нічому не послаблює свого поготівля в сподіванні нового ворожого наступу.

ПЕЙПІНҐ ПОЧИНАЄ ВИДАВАТИ ПАШПОРТИ

Гонґ Конґ, 26. січня. — З Шанхаю повідомлено, що комуно-китайський уряд тепер вперше від перебрання влади в 1949 році, почав видавати пашпорти для китайців, що бажають виїхати закордон. Очевидно, особи, яким видаються пашпорти переходять основну провірку поліційними органами.

БЕЗПРИКЛАДНА ВЕЛИКОДУШНІСТЬ АМЕРИКИ В РЯТУНКУ ГОЛОДНОЇ ЮГОСЛАВІЇ

Беоґрад, 26. січня. — Кооператива Американських Пересилок для Европи, відоме КАРЕ, рішила роздати голодному населенню Югославії цілком даром американських харчів вартости 35 мільйонів долярів. Це впродовж найближчого пів року. Харчі будуть доставлені Корпорацією Товарового Кредиту. Пол С. Френч, екзекутивний директор КАРЕ, що підписав відповідний договір з югославським урядом, заявив, що це буде найбільша акція, яку ця кооператива досі в будьякій країні перевела.. Сама акція буде доповненням тимчасової допомогової програми Трумана та ухвалених на ту ціль Конґресом видатків. Від американської урядової допомогової програми в Югославії вона різнитиметься тим, що не буде включена в загальну пайкову систему, бо харчі зокрема спорошковане молоко, спорошковані яйця і масло, будуть розділені між приблизно двома мільйонами голодного населення поза рямцями загальної пайкувальної системи. Загальна американська допомога для населення Югославії, загроженого голодом внаслідок минулорічної посухи, виноситиме в першій половині цього року поверх 110 мільйонів долярів.

ДОЛЕС В ТОКІО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОГОВОРУ

Токіо, 26. січня. — Джан Фостер Долес, республіканський дорадник в державному департаменті, прибув до столиці Японії на чолі політичної і військової місії, завданням якої є відбути цілий ряд нарад з ген. Мек Артуром і японським урядом та приготовити проєкт мирового договору з Японією. На пресовій конференції Долес заявив, що він приїхав, щоб з японцями нарадитися а не диктувати їм. Ціллю мирового договору має бути — твердив Доллес — відновлення повної суверенности Японії та відкриття для неї нової доби вільних зв'язків з вільними народами світу. — Вважається, що в мировому договорі найбільш складною буде проблема оборони Японії, бо нова японська конституція „на віки" зрікається армії та озброєння.

В СВІТІ

● В першу річницю проголошення незалежности Індійської Республіки, її президент, д-р Раджендра Прасад, звернувся до всіх націй світу, закликаючи їх „працювати для миру".

● Повну піддержку американській акції проти комуно-китайської аґресії заповів в парляменті премієр Південно-Африканського Союзу Деніел Ф. Малан.

● Злучені Держави потвердили своє дотеперішнє становище, що справа прийняття червоного Китаю до О. Н. не може бути предметом „вета" в Раді Безпеки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК. UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАВДА ПЕРЕМАГАЄ

Правда перемагає! Як її і не перекручувати б, якими брехнями її і не придавлювати, раніше або пізніше все ж таки приходить час і ця правда виходить наверх, хоч би вона була тільки краплиною оливи в морі брехні.

Українська правда ще далеко не вся є наверху. Її бо впродовж століть топтано, гноблено, випалювано розпеченим залізом, затоплювано морем крови. Нарід, що не є господарем своєї землі і не є паном своєї долі, не має правди, як не має її переможений. Так щонайменше могло б здаватися. Але проходять роки, часом століття, і ця правда таки виходить, пробивається наверх і тоді тим гірше для тих, що її топтали.

Під цим оглядом переживаємо тепер інтересний приклад. Ще так недавно, ще рік чи два тому всі ми переживали справжню оргію українських історичних ворогів, що пробували дискредитувати український нарід в очах західного світу, оплюгавлювали українське ім'я, мовляв — українці були по боці німців, вітали їх, були в їхній армії. Українці того не заперечували, але вияснили, що хто прожив 30 років в большевицькому „раю", той привітав би хлібом-сіллю чорта, з рогами і з копитами, як його малюють, надіючись, що він таки ліпший. При цьому вони видвигали інший аргумент: українці так довго покладали будь-які надії на німців, як довго не пізнали і не переконалися, що між націзмом і комунізмом нема жадної різниці, за виїмком того — як це тверджено в анекдотах — що в Москві холодніше. Але це тривало досить коротко. Опісля, вістря збройного українського спротиву звернулося з однаковою силою, як проти большевиків, так і німців.

Власне цю другу частину цеї самої правди не тільки тенденційно промовчувано, але українців, що під час війни принесли найбільші жертви, найбільше натерпілися і дали величезний вклад в перемогу над націзмом, малощо не пошито у воєнних злочинців, бо так цього бажала Москва та туполобі українські сусіди, що через свою захланність на українську землю й свою власну долю занапастили.

Пройшов відносно короткий час і вже тепер спостерігаємо діяметральну зміну в цьому відношенні. Це, що ще, здавалося б, вчора вважалося злочином, непростимим промахом для справи демократій, сьогодні набирає цілком протилежного значення. Ще вчора найбільшим аргументом проти українців було твердження, що вони „вітали" німців під час інвазії вже в перших місяцях війни зі Совєтським Союзом. Сьогодні це саме твердження теж видвигається, але тільки в тому розумінні, що цим український нарід був виявив не свою любов до німців чи націстів, тільки свою рішучу ворожість до червоного російського націзму.

Світ пізнає правду, за яку українцям довелося дорого платити. Але це ще далеко не вся правда, це тільки її мала окрушина. Основною бо правдою є, що миру і безпеки в світі не буде так довго, як довго українському та всім іншим поневоленим ще сьогодні народам не будуть признані їх природні і невід'ємні права на самовизначення, на влаштовування своєї долі на своїй землі по своїй волі і вподобі. Як довго вільний світ цеї правди не пізнає і активно не признає, так довго він йтиме до миру і здійснення своїх кінцевих цілей, як ішов сліпий Оріон до сонця, завжди тупцюючи на тому самому місці. Останній розвиток переконував би, що правда починає перемагати, поступово і вперто, а з тим і збільшуються надії на рятунок людства і його цивілізації.

Америка і Британія

Найбільшим нещастям для не-комуністичного світу був би його поділ на кілька гуртів, які не були б в силі діяти після одного пляну. А коли б так в теперішних обставинах розійшлися Злучені Держави і Велика Британія, то це вже рівнялося б світовій катастрофі, це був би кінець християнської цивілізації й найбільший тріюмф Сталіна. В такому випадку Кремль міг би вже здійснювати свої пляни без перешкод. Тому годі навіть припускати, щоб до цього дійшло. Проте познаки напружених відносин між Америкою і Англією наглядні.

Дві найбільші демократичні потуги не можуть тепер погодитись щодо Кореї, червоного Китаю та інших складних справ, головно на Далекому Сході. Нездорове це явище, коли в тому самому часі, як в американському Конґресі западають одноголосні ухвали, які визнають червоний Китай аґресором і домагаються такого визнання від Об'єднаних Націй, в британськім парляменті, що теж дебатував над цею проблемою, піднімається такий голос лейбуриста, що „ми не дозволимо Америці втягнути нас у війну". Певно, що цей голос можна б поминути цілковитою мовчанкою, коли б американські кореспонденти не надсилали з Англії таких звідомлень про настрій населення, які своїм змістом не дуже відбігають від голосу цього лейбуриста.

Не можна казати, щоб Англія не мала арґументів на виправдування свого „угодового" відношення до червоного Китаю. Має вона теж страх перед азійською війною між „білими" і „азіятами", до якої змагає Москва, а в яку — як думають в Англії — „заганяється" Америка. Якщо її політика не є прямолінійна і принципова в відношенню до Далекого Сходу — як їй закидають в Америці — то вона має на це готові докази, що теж і політика Злучених Держав не була на цьому терені довгі роки послідовною. Було так, чи не було, сьогодні найважніше те, що заходять розходження між вашинґтонським Конґресом і британським Парляментом у справі, від вирішення якої залежить дальше існування Об'єднаних Націй, як міжнародної установи для миру. Держава, яка є у проводі вільного світу і поносить величезні тягарі в підготовці оборони цього світу перед комуністично - кремлівською аґресією, ставить тепер певні домагання до Об'єднаних Націй. Хоче покарання аґресора, згідно з принципами та статутом Об'єднаних Націй.

Між тими, що ставлять цьому перешкоди, є на першому місці Англія, яка оглядається у цій справі на Індію та свої економічні інтереси в Азії (Гонґ Конґ, Маляї, Цейлон). Найбільше заважує таки Індія, а властиво її премієр Неру, який є проти війни за всяку ціну. Такого навчав його Магатма Ґанді, таке є вірування гіндуської раси, як про це пише Беверлі Бакстер, журналіст і посол до британського парляменту, перебуваючий тепер в Америці. До того — пише Бакстер — Неру симпатизує з кличем „Азія для азіятів" і для здійснення цього клича навіть погодився б з комуністичною Азією, якщоб вірив, що комуністи можуть цього доконати. Це теж причина його угодового відношення до червоного Китаю та його натиск на Британську Спілку в тому самому напрямі.

Неру оголосив тепер прилюдну заяву, звернену проти американської резолюції в справі натаврування Об'єднаними Націями червоного Китаю аґресором. Він твердить, що червоний китайський режим змагає усіми засобами „до миру", а зате пропозиції Злучених Держав до миру не ведуть і ввести не можуть.

Як бачимо, Неру пропонує тепер таке угодове відношення до червоного Китаю, перед яким блідне навіть угодовість Чемберлина мюнхенської доби. Неру каже, що він ніяк не може зрозуміти критики, яка добачує поламання якихось принципів, якщоб Об'єднані Нації не натаврували червоного Китаю аґресором, бо він засадничо не є проти переговорів. Для Неру відповідальність за війну в Кореї несуть „усі". Значить, не Совєти, не червоний режим Північної Кореї, чи Китаю, але — всі держави, що не хочуть погодитися з „великими перемінами", що настали в Азії. Одною з „великих перемін" є для Неру „червоний Китай", який на його думку, повинен уже давно мати місце в Об'єднаних Націях.

Коли б Неру не витягав з своїх переконань далекосягаючих практичних політичних консеквенцій, то можна б це все приймати як предмет до дискусії. Але Індія є членом Британського Комонвелт-у. Неру, як премієр Індії, впливає тепер, щоб його погляди щодо червоного Китаю і Далекого Сходу були приняті Британією та всіми членами Спілки. Не тільки це, його вплив заважує на рішеннях Англії.

Неру заняв тепер наскрізь неґативне становище до американської пропозиції. В Англії має дехто з цього „потіху", вважаючи Неру „вихованком" Америки. Як відомо, Америка постійно ставала в обороні незалежности Індії, а зокрема завжди боронила Неру і симпатизувала з ним, як його британська влада кидала до в'язниці.

Не зважаючи на всі ці обставини, не можна навіть припускати, ні в Англії ні в Америці ні в цілому вільному світі, щоб могло прийти до прірви між Злученими Державами і Великою Британією. Які трудні не були б проблеми, що нині ділять Америку і Британію, їх треба розв'язувати в згоді, йдучи один одному на уступки та памятаючи, що тільки таким поступованням самі себе врятують від комуністичного варварства й заглади, а в дальшу чергу теж і світ.

Іван Кедрин

Говорити — не говорити?

В останньому часі предметом прилюдної дискусії — у салях рефератів і на сторінках преси — стало питання, що теж належить до катеґорії питань ніби-то дразливих і делікатних: чи можна взагалі говорити з нашими національно-політичними противниками, — поляками і росіянами? Ще донедавна українці в масі ставились принципово неґативно до всяких таких розмов, а само заторкування цієї справи викликувало закиди „хрунівства", політичної диверсії, злиґування з ворогами, словом, зрадництва. Як найповажніший політичний арґумент висувалось, що можна говорити тільки з тими, які погоджуються на українську плятформу державности і соборности земель. А що нема таких ані поляків ані москалів, то — мовляв — і всякі розмови до нічого не доводять, лиш ослаблюють нас та дають противникові в руки арґумент, що ми взагалі схильні з ним говорити.

Дозволю собі твердити, що здебільша такі арґументи є лише серпанком, який прикриває те почуття меншевартости, яке робить людину непевною своєї справи і не дозволяє їй почувати себе завжди і в усіх обставинах рівною з усіми іншими, свобідною, без ніяких — відомих у науці психології — душевних стримів, які згори предестинують людину — програвати. Бо насправді стихійною нехіттю наших земляків до будь-яких зустрічей із національними противниками кермує 1. острах, щоб противник у розмовах з нами нас „не перехитрив" і 2. недовір'я до тих осіб-українців, які брали б участь у таких зустрічах. Обидві ці точки — притаманні для людей, обтяжених почуттям меншевартости. Бо ті, що його не мають, думають не про власну невдачу і вижчість здібностей розмовника „перехитрити" їх, а про власну ціль і про власну здібність — прийти на зустріч і вийти з неї, як рівний з рівним. І тільки люди з почуттям меншевартости можуть настільки ображувати не своїх земляків, а самих себе, щоб допускати думку, що хтонебудь з українського політичного світу, без уваги на партійну чи гуртову приналежність, може в зустрічах з чужинцями відхилятися від тієї плятформи, яка є спільна абсолютно всім нам, і соціялістам, і національним демократам, і націоналістам будь-якої назви, і гетьманцям.

Стихійна нехіть проти будь-яких зустрічей з польськими чи російськими діячами походить з зовсім фальшивого переконання, що ціллю таких зустрічей буде „торг" за кордони. Нема нічого більш фальшивого, як такий підхід, який характеризує взагалі незнання і нинішньої української політичної проблематики і всієї так мовити б, техніки таких зустрічей і розмов. Про питання державних кордонів можуть говорити тільки леґітимні уряди, — позатим темою зустрічей і розмов може бути довжелезний список існуючих актуальних питань, актуальних і для українців і для всіх, що стоять на протибольшевицькому фронті. Звузити питання зустрічей з поляками чи росіянами тільки до проблеми нашого спору за кордони — це значить перескакувати відразу так багато ступнів, що обов'язково треба перевернутись. У приступний спосіб знаменито схопив це питання А. Д. Марґолін, який мав відвагу прилюдно палко поручати — не відмовлятись від зустрічей з тими росіянами, які їх хотіли б, називаючи конкретно ґрупу, що (як впевняв прелеґент) признає принцип самовизначення народів. А. Д. Марґолін виразно підкреслював, що він далеко не є певний, чи та російська ґрупа має сьогодні велике значення серед російської еміґрації, а ще менше переконаний, що матиме його в майбутній Росії; тому він виразно заявив, що він не твердить, що такі зустрічі й розмови дуже важні й українцям обов'язково потрібні. А проте — він їх поручав, бо взагалі, принципово, в політиці не можна і не вільно відмовитись від зустрічей і розмов „а пріорі", згори, без уваги на актуальне становище противника, якщо лиш маємо переконання, що самого факту зустрічі противник не використає проти нас, себто, що він буде триматись прийнятих в усьому світі правил льояльности.

Коли ми поставимо собі за правило — говорити тільки з тими, які 1. признають принцип української державности і соборности і 2. у самій розмові не стануть оспорювати нам наших змагань, — то треба би лякатися, чи сьогодні взагалі багато знайдемо у світі розмовців. Коли ми боїмося, що такі розмови можуть нас психічно здемобілізувати, то чи це не є вислів почуття меншевартости?

Бо чому ми відкидаємо можливість, що психічно здемобілізуємо наших противників, коли будемо безпосередньо втовкмачувати їм, що їхні теорії про добровільність перебування українського народу у межах російської держави, чи теорії про примиримість українського села в Галичині, коби лише не бунтарська інтелігенція, — що такі теорії — це нісенітниці?! Очевидно, це не легка і не солодка справа, це ніяка приємність йти на такі зустрічі і вести розмови, в яких треба мати янгольський терпець, спокій і нерви. Знаємо з досвіду, скільки разів у зустрічах навіть із чільними поляками на терені Варшави, треба було розпочинати з абетки українїстики й учити та освідомлювати розмовців, які були переконані, що вони знаменито знають українську справу. Як казав А. Д. Марґолін — годі сподіватися від одної, двох, десяти і двадцяти таких розмов якоїсь реально-політичної користи. Але треба вести їх, бо вони належать також до широкого віяльця засобів визвольницької боротьби, того віяльця, який охоплює пропаґанду рідної справи не тільки серед прихильних нам або невтральних, але саме і скрайно ворожих кругів. І коли скажете: нічого досі з усяких таких розмов не виходить і не вийшло, — то це не значить, що не треба їх далі вести, таксамо, як треба вести кожну боротьбу всіми засобами, без уваги на її дотеперішні практичні наслідки.

Переконані у правильність українських національно-політичних вимог — ми дуже неохоче і невміло пристосовуємо свою політичну тактику до реально-існуючих умовин, до існуючих фальшивих поглядів про нас і до упереджень, свідомо засіяних нашими противниками. Так напр. ми забуваємо, що існує у світі погляд, що ми хочемо тільки воювати з усіми нашими сусідами і є такі непримиримі, що відкидаємо взагалі будь-яку розмову про можливості злагоди з сусідами. Очевидно, що така опінія тенденційна, бо не українці є ворогами сусідів, тільки вони нашими і їхнє становище є характеристичне непримиримістю. Проте факт є фактом, що така опінія існує: яким іншим способом можна доказати її неправильність, як не готовістю зустрічей з людьми з ворожого табору, які охочі дискутувати над українською проблематикою, тою, яка зачеплює масу питань і світового і зокрема східно-европейського значення?!

Нема двох народів ані двох держав у світі, які мали би ті самі цілі і ті самі інтереси. Величезна більшість із них має інтереси, які є більше або менше взаємно суперечні. Зустрічі і розмови є питанням взагалі життя у міжнародній спільноті, до котрої належать не тільки приятелі, але й вороги. Не перебільшуймо значення таких зустрічей і розмов, але й не легковажмо їх собі. Не лякаймося їх, як ворожої засідки, бо ми вже вийшли з передшкілля і можемо відрізнити де є засідка, а де її нема. Не орудуймо демаґоґією там, де треба спокійно міркувати політичними катеґоріями. Таксамо не вірмо, що з будь-якої розмови народиться державна Україна, як не думаймо, що в будь-якій розмові хтось із наших земляків продаватиме Україну! Позбудьмося небезпечних оман: ані не думаймо, що наші національні противники тільки і того ждуть, щоб ми хотіли „говорити" (так само, як наскрізь дитяче було переконання, що поляки в рр. 1923-39 тільки того і ждали, щоб українці брали автономію!), ані теж не думаймо, що такі „говорення" це причина бити в алярм. Коли УПА підписала першу умову з польською АК (Армія Крайова) то це був величезний поступ політичної думки: такі розмови подиктувала тодішня конечність. Існує нині конечність протисовєтського фронту, в якому фіґурували б і українці. Для його створення треба контактів і розмов, які докажуть і противникам і всьому світові, що ми рівновартні партнери, без почуття меншевартости.

Д-Р В. ҐАЛАН

ЗУАДК в Дії

3)

Праця ЗУАДК в Німеччині і Австрії.

Праця представництва ЗУАД Комітету в Німеччині і Австрії розпадається на багато ділянок, зосереджуючись головно на переселенчій та допомоговій акціях. Для загальної характеристики подамо деякі дані з поодиноких ділянок цеї праці.

Загальна діяльність: Вона відноситься головно до акції і посередництва нашого Комітету в Міжнародній Організації для Збігців (IPO), в американській ДП-Комісії та в місцевих американських цивільних і військових властях, як теж в краєвих урядах в усіх формально-правних справах відносно статуту і положення наших скитальців. При цьому треба додати, що в Німеччині, Австрії, Франції, Бельгії і Швайцарії ЗУАДКомітет є єдиною леґально визнаною і признаною організацією, так IPO-м, як і місцевими властями, які домагаються безпосереднього зв'язку зі ЗУАДК та рекомендують створити його представництва там, де їх ще немає.

Переселенча акція. — Справа переселення є головним предметом уваги ЗУАДКомітету в Европі та займає львину частину його праці. Як уже подано, по кінець листопада минулого року старанням ЗУАДКомітету переселено 20,000 українських скитальців і стільки через дві другі українські допомогові агенції. Дальших 5,000 осіб, яким ЗУАДКомітет вистарався потрібні завірення, вже є в стадії оформлення еміґраційних формальностей. 1,500 нових безіменних завірень, що їх ЗУАДКомітет поставив до розпорядження своїй місії в Европі, дадуть знову можність великій частині наших людей, що відповідають переселенчим вимогам, виїхати до ЗДА. В загальному, по кінець листопада м. р. ЗУАДКомітет вислав для наших скитальців в Европі 15,259 завірень, з цього 9,000 від індівідуальних спонсорів, а 6,250 від ЗУАДКомітету. Всі ці завірення перейшли довгий процес т. зв. оформлювання, що його від початку аж до виїзду нового іміґранта переводили бюра нашого Комітету в Европі.

Треба згадати, що переселенча акція місії ЗУАДКомітету в Европі аж ніяк не обмежується тільки до еміґрації до ЗДА. Навпаки, наші бюра в Европі стали центром допомоги в оформлюванні переселенчих справ теж до Австралії, Південної Америки та Англії. Наші підвідділи в Німеччині і Австрії тепер займаються майже виключно переселенчими справами.

Ціла переселенча акція повинна бути закінчена до 30-го червня цього року. Хто з цеї акції не схоче чи не зможе скористати, мусітиме перейти в господарство країни свого теперішнього побуту, що принесе нашим людям цілий ряд нових трудноців і загроз. Ми поробили всі можливі заходи, щоби цей останній ще „переселенчий час" максимально використати, зустрічаючи при цьому велике зрозуміння та відповідну піддержку від міжнародних і мериканських властей. Окрему увагу звертаємо тепер на Австрію, де справа переселення досі йшла досить пиняво. В тій цілі ми рішили скріпити наш місцевий апарат та збільшити його персонал. Ми звернулися до Канадійського Комітету, прохаючи „позичити" нам до переселенчої праці в Австрії п. Б. Панчука і нам необхідно приділити там бодай ще двох-трьох місцевих урядників, що в цьому випадку мусіли б бути на вдержанні самого ЗУАДКомітету. Для характеристики наших переселенчих справ і їх можливостей в Австрії наведу листа від місцевого IPO до нашого Комітету. В ньому заступник директора IPO на Австрію пише:



Д-р В. Ґалан промовляє на зборах працівників усіх відділів ЗУАД Комітету в Німеччині і Австрії, (Мюнхен, 11. листоп. 1950)

„Мені приємно з'ясувати узгіднення, обговорені і прийняті на нашій спільній конференції в дні 9-го листопада 1950 відносно посилення переселенчої програми ЗУАДК до ЗДА. Тоді, як опікунча і допомогова акція продовжуватиметься, ЗУАДК зверне головну увагу на переселення до ЗДА. В тій цілі ЗУАДКомітет погоджується примістити місс Юлію Коник та іншого досвідченого міжнародного робітника в Зальцбурґу і Капфенберґу в брит. зоні. Крім того, має бути відкритий підвідділ у Віллях, в якому працював би один досвідчений місцевий робітник. В кожному з цих бюр вдержуватиметься по двох або трьох місцевих робітників, що діяли б селекторами і секретарами. Ми зрозуміли, що тепер робиться заходи для потвердження 250 безіменних завірень та що головна кількість з них буде використана в Австрії. Докищо, до часу заки можна буде перейти до відповідного здійснювання цеї програми, переселенчою акцією ЗУАДК у французькій зоні (бюра IPO в Інсбруку і Бреґенц) керуватиме бюро Юлії Коник в Зальцбурґу. IPO зі свого боку поробить відповідні заходи перед військовими властями для придбання бюрових льокалів, устаткування і опалу для нових офісів ЗУАДК, подбає про відповідні транспортові засоби, головно за один „джіп" та забезпечить бюра і урядників звичайними удогідненнями. Ми зокрема бажаємо висловити наше переконання про важливість розгорнення Вашої допомогової програми для українських втікачів під цю пору. Зі загальної кількости около 5,000 українців в Австрії, більшість є зосереджена в британській зоні, де переселенчі можливості для цеї групи досі практично рівнялись нулі. З цеї причини, ми, висловлюючи наше признання за обмежену допомогову програму, виконану ЗУАД Комітету в Австрії впродовж останніх двох років, подвійно вітаємо теперішнє встановлення значної програми для переселення української групи Вашою агенцією, спеціяльно пригожою до такої роботи..."

Допомогова акція: Не зважаючи на „повні руки роботи" з переселенчими справами, ЗУАДКомітет в Европі не тільки не зменшив, але й помітно збільшив свою допомогову акцію, покриваючи практично всі найконечніші запотребування під оглядом доживлювання, медичної опіки тощо. Для характеристики цеї акції хай послужать деякі статистичні дані поодиноких наших бюр в поодиноких зонах.

(Дальше буде).

Мирон Заклинський

Українські Січові Стрільці в Східній Україні

I.

Подорожі наших людей із західніх земель у східну Україну і навпаки — були в 19 віці рідкістю. В початку 20 віку стали вони троха частіші, одначе й тоді обмежувались здебільша до письменників і громадських діячів. Знаю лише про дві йнакші прогулянки: Професора Сімовича з гуртом черновецьких студентів учительського семінаря та друга — вчителів рогатинської ґімназії. До I. Світової війни західньо-українське громадянство було доволі посидюще. Тому й невелика була підприємливість та й охота поконувати деякі трудноші з одержанням паспорту. В ту пору були рідкістю навіть прогулянки в Закарпаття. Там щоправда була й загроза: Мадярський жандарм і кількаденна тюрма.

Це незнання з досвіду східної України було одною з недостач нашого життя на західних землях напередодні I. Світової війни. Щоб національна свідомість, і свіжо засвоєна державницька, могла уґрунтуватись і стати раз на все життя основою світогляду й діяльности, важно було перебороти територіяльну вузькість західніх земель; перейти Збруч, на безмежні простори східніх земель. Пізнати умовини життя й розвитку нашого народу в московській займанщині та побувати в Києві, Каневі, на Дніпрових порогах, на Кубані — та в інших місцях, дорогих кожному українцеві.

Така нагода трапилася аж підчас революції 1917 р. Хоча багато наших людей із західніх земель опинились у перших двох роках війни за Збручем, не мали вони свободи рухів, бо або, як полонені, мусіли сидіти в таборах, або бачили східну Україну тільки з вікон вагонів — яко політичні в'язні — в дорозі на Сибір.

Революція 1917 р. дала змогу нашим полоняникам, що втікали з таборів, приміститися по містах і сёлах східніх земель і бути свідками а то й діячами буйного національного відродження нашого селянства. Укр. Січові Стрільці (Уесеси) та більш обов'язкові споміж полоняників-українців австрійської армії приймали живу участь у політичному й культурному житті східної України. Вони створили в кінці 1917 р. військовий відділ Київських Січових Стрільців (Есесів). Від тоді аж до кінця 1919 р. боролися вони, за соборну і незалежну нашу державу.

II.

Бажаю спинитися на перших відвідинах Уесесів у східній Україні, що тривали від початку березня до половини жовтня 1918 року.

Берестейський договір Української Народної Републіки з Німеччиною й Австрією підписано 9 лютого 1918 року. Тоді мирова делеґація Центральної Ради запросила німців помогти прогнати з України большевиків, бо власних сил, щоб виконати це, було замало. За німцями вирушила по кількох днях і австрійська армія. З нею вирушили й У.С.С.-и. Було це в останніх днях лютня.

Перейшли ми на східні землі близько того місця, де Збруч вливається в Дністер. Тут, в околиці Камянця, скрізь місцевини, знані з нашої історії. На високому, басарабському березі Дністра білів славний Хотин. Переходили ми через мале, болотнисте містечко Жванець, де колись Хмельницький окружив був польську армію і лише татарський хан урятував поляків від загибелі. Під вечір показався Камянець, нездобутня твердиня, мальовничо положений на стрімких скелях. І досі задержалися мури й укріплення та височенний турецький міст над глибоким яром річки Смотрича.

Большевики прикидалися, мов би хотіли боронити Камянця. У наступ пішов між іншими відділами також наш курінь. Та большевицькі нездисципліновані ватаги не стали до битви, лиш утекли другим кінцем міста.

В Камянці були наші організації та свідоме, згуртоване в них громадянство. Ми дуже бажали ввійти з ними у зв'язок, одначе мусіли відійти, заки вони встигли відновити діяльність своїх товариств.

Свобідно мандрували ми селами й містечками. Ворожого опору не стрічали тут ніде. Поділля доволі подібне своїм красвидом до південної Галичини й нашої частини Буковини. Подібні й села, лише церкви тут трохи інакше будовані та розмальовані на зелено. Селяни такі самі, як у Галичині, лише національно не освідомлені, хоча минув уже майже рік, як настала революція й воля. Вони журилися приходом такої маси чужого війська і коли ми починали розмову, вони все питали: Пощо і куди ми йдемо. Ми пояснювали, що помагаємо Центральній Раді прогнати большевиків у Московщину, а лад буде заводити сама Ц. Рада. Показалося, що вони, на диво, не знають, яка програма Ц. Ради. Ми пояснювали їм те, що єдине їх цікавило в тій програмі, саме, що Ц. Рада за поділом землі між селян.

Ця вістка була для них великою полегшою. Для інших справ, як культурно-освітніх, не мали зрозуміння, навіть для потреби і вартости нашої незалежної держави. Мало траплялося освіченіших і свідоміших селян, що знали програму Ц. Ради й стояли за свою владу. Це були переважно бувші вояки українських відділів.

Коло Жмеринки селяни були озлоблені на німців, що захопили збіжеві склади на цій вузловій станції та негайно вивезли в Німеччину. Боялися, що німці вивезуть з України все збіжжя і тут настане голод. Тому були прихильніші до Австрії. Ми пояснили їм, що австріяки такі самі, якщо натрапили б десь на збіжеві склади, вважали б їх „воєнною добичею", і вивезли б.

Візники австрійських обозів годували свої, зимою заголоджені коні по селянських клунях зерном і немолоченими снопами. При тому багато марнувалося під кінськими ногами. Господарів навіть не питали. Чимало обозних коней усетаки гибло. На їх місце силою забирали по селах підводи. „Як на панщину" — жалувалися перед нами селяни.

Стан, у якому ми застали наддніпрянські села, був точно такий, як ми на основі книжок і часописів уявляли. Ми знали, що царська влада старалася всіми способами здавити наше національне відродження, заборонила видавати книжки й часописи, зокрема не допустити їх до селян; замикала в тюрму і засилала в Сибір тих діячів, що старалися освідомлювати селян; що після першої революції в 1905 р. справа трохи поліпшилася, але посувається поволі, бо свідомої інтеліґенції, готової до громадянської праці, було все ще мало. Лиш те дивувало нас, що за цілий рік революції і волі майже нічого не зроблено, що не ведено плянової освідомної праці серед селян і міщан, за поміччю нашого активу. Робили велику політику, але основ для її удачі не покладено. Селянин лишився несвідомий.

III.

У Вапнярці ми завагонувалися й поїхали на південь, на Одесу. Хоча поїзд довго вистоював по стаціях, за добу були ми вже на безкраїх рівнинах Херсонщини. Такого красвиду ніколи раніш ми не бачили. Ніде ані лісу, ані горбків та яруг, лише безмежна рівнина. Тепер, на провесні гуляв по ній вільний, пронизливий вітер і зчаста котив кудись поза обрій цілі отари крислатого, сухого бадилля, перекотиполя. В скорому русі виглядало воно, наче великі кулі.

Перестанки і села побудовані там серед чистого поля, наче вчора збудовані. Плотів і огорож коло них мало, садів нема. Очевидно при таких сильних вітрах важко на незахищеній рівнині виховати дерево, а ще овочеве. Тому були тут споконвіку і ще 150 років раніше безкраї степи, „дикі поля", де запорожці плекали коні і стежили за татарами.

Цілий тиждень пробули ми в Одесі. Якась чужа була вона для нас своїм виглядом і складом населення. Українців було тоді мало, щось 12%. Найбільше було, серед усяких народів, москалів і жидів. Місцеві большевики погрожували повстанням, тому виходити в місто було дозволено лише старшинам. Стрільці рвалися побачити місто і ще більше — Чорне море, тому інколи виходили дібраними гуртами, на короткий час, без дозволу. В першу чергу йшли над море, де вітала їх безмежна поверхня, розколисана вихром, і бачили, що воно зовсім не чорне, лиш зелене, і дуже буйне. Розгойдані хвилі з ревом ударяли об беріг.

У місті мало монументального й цікавого. Воно молоде й торговельне. Найрадше похожали ми по майдані, перед міською думою й оглядали звідтіля пристань і море. Руху в пристані не було. Склади позамикані, кілька малих кораблів сонно стояли на якорі. Похожали по тому майдані також австрійські старшини. Нашого війська, гайдамаків, було всюди багато. Вони й ніччю не боялися в місті нічого.

З нашим громадянством не легко було нав'язати зв'язки. Відпитали ми „Просвіту", одначе там за дня нікого не було, а вечором ми не могли прийти. Були раз у редакції місцевого часопису та принесли редокторам багато чисел „Діла" й інших галицьких часописів. ...Нежданo від'їхали ми з Одеси й подались у напрямі Херсону. Його саме здобував один галицький полк австрійської армії. Наші сотні підійшли під місто, як перший запас. Приняти участь в бою не прийшлося. Полк здобув місто за одним розмахом, хоча большевики добре боронилися, та й помагала їм артилерія з лівого берега.

Дозволено було ходити по місті. Стрільці пішли цілими гуртами подивитися вперше в житті на Дніпро. Поставали здовж на березі широкої ріки, що котила жовті, весняні води між сірими берегами провесни. Чомусь значно могутніше враження робив Дніпро, коли я оглядав його пізніше часто біля Хортиці й у Катеринославі та зокрема в Києві.

Був я на першому засіданні „Просвіти", що перервала була діяльність, коли прийшли большевики. Наші громадяни оповідали один одному, як вони ховались, як за ними щукали і трусили. Нарада відбувалася поважно і торкалася найживучіших справ. Видно було, що „Просвіта" кермує культурним життям місцевих українців.

У домівці „Просвіти" висіли на стінах образи Шевченка, Франка, Коцюбинського й інших, менше славних письменників. Хоча теоретично це було очевидне, що тут стрінемо ті самі прояви нашої культури, що й усюди, все ж це було [illegible]шливо, бачити їх серед [illegible], у далекому Херсоні.

[illegible]льшу дорогу відбували наші сотні двома кораблями, по Дніпрі. Це була велика втіха. Цілими днями оглядали ми красвиди над нашою оспіваною рікою, що так тісно з'вязана з нашою бувальщиною. Лівий беріг лісистий, увесь зарослий Великим Лугом Запорізьким. На правому були історичні місцевини знані і славні з козацьких часів. Ось там була Січ у часах по Хмельницькім, тут поблизу Сіркова могила, там знову, біля Кам'яного Затону, приєдналися реєстрові козаки до повстання. Близькими й зрозумілими ставали для нас незабутні події нашої історії. Тут відчули ми величину рідного краю, дійшовши до половини.

Тут, нижче Дніпрових порогів, було населення інакше, як на Поділлі. І вдачею і національною свідомістю. В селі Тарасівці дали нам селяни блакитно-жовтий прапор. Вони були свідомі українці та державники. Повідомили нас, що горі Дніпром, коло сусіднього села Біленького є ватага большевиків. Їх виперли з півночі німці.

Обережно, в боєвому ладі, підпливали ми до Біленького. На березі привітали нас селяни і відділ Вільних Козаків оклиknown „Слава". Вони звели останніми часами кілька боїв з большевиками. Селяни поприносили на беріг хліба, сала, набілу, та погостили ввесь курінь. Молодь розвідувала про політику. Знала, що німці й австріяки союзники Центральної Ради. Підозрівала, що вони захочуть забрати Україну під свою владу.

Аж тут стрінули ми населення, що підпирало нашу державу, що на нього могла числити.

На північ від Біленького, напроти Хортиці, є гарне місто. Тоді називалося Олександрівське, тепер Запоріжжя. В дальших днях спробували ми добути його, та наступ не вдався, бо наші сили були замалі. Аж над'їхала від Полтави Запорізька дивізія і большевики втікли з міста.

(Кінець буде)

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

31. Наше нове становище

Впродовж останніх кількох тижнів становище Америки змінилось так швидко і глибоко, як здається ще ніколи в її історії. Ще так недавно здавалось, що сили Об'єднаних Націй от-от розіб'ють своїми військами аґресивного ворога. Ще так недавно ми сподівалися, що тільки приклавши найбільших зусиль і жертв ми зможемо врятуватися самі і врятувати свободу в світі.

Тепер Злучені Держави яскраво уявляють, що йдеться не про „незначні військові дії" проти Північної Кореї. Маса китайських комуністів, що суне проти армій Об'єднаних Держав, виразно показує нам, що до бою прийшов новий ворог, що за китайськими комуністами маячіє могутня зловісна постать Совєтської Росії.

Отак наче під спалахом блискавки американський нарід побачив, що він є втягнутий у конфлікт, що буде затяжним і важким. Цей конфлікт не може бути розв'язаний у самій Кореї, або навіть у самій Азії. Цей конфлікт перекинеться на цілий світ і продовжуватиметься доти, поки наша сила і стійкість не переконають совєтських володарів, що годі їм сподіватися захопити цілий світ.

Американці у своїх листах закордон можуть добре послужити справі свободи, ясно і просто описуючи ту зміну, що сталась у становищі Америки. Ми розуміємо небезпеку совєтського імперіялізму і готові протистояти йому, чого б це нам не коштувало. Про це треба написати у своїх листах до друзів закордоном. Треба підбадьорити їх, заспокоїти тих, що хвилюються і розрадити тих, що вже збираються зв'язати свою долю з новими аґресорами.

Є кілька важливих тверджень, які повинен підкреслити в своїх листах кожний американець. Вони такі:

1. Чим би не скінчилась війна в Кореї — чи ми залишимося на тому півострові, чи відійдемо — боротьба проти аґресії продовжуватиметься. Америка озброюється, мобілізує всю свою потужність на виробництво, збирає коло себе широке коло своїх союзників — щоб забезпечити закон і свободу.

2. Ми знаємо, що Азія є важливим континентом, але Америка не переставала настоювати, що Европа має ще більше значення. Якщо Европа буде втрачена і потрапить у совєтське рабство, то Америка не тільки втратить людські і матеріяльні ресурси, потрібні для справи, за яку вона змагається, а вона втратить духовні та інтелектуальні цінності, що надають свободі її значення. Через це Америка захищатиме Европу і допоможе европейцям захищатися самим.

3. У цій боротьбі Америка не хоче жодної території для себе, вона не хоче накинути свою економічну та соціяльну систему жодній країні. Вона тільки хоче, щоб чоловіки та жінки могли вільно вибирати свій уряд та жили так, як їм хочеться.

4. Нарешті, Америка та її союзники готові кожної хвилини почати переговори з Совєтаме, щоб полагодити основні непорозуміння, але при умові, що Совєтська Росія щиро підійде до тих переговорів, а потім буде виконувати взяті на себе зобов'язання. Повне замирення неможнливе, але повна згода може бути. Ми хочемо миру і віримо, що мир не є недосяжний.

Це є стаття з серії статтів, поширюваних Загальною Радою Американської Єдности з метою допомогти американським громадянам ширити правду про Америку по всьому світі.

Зустріч Кирила з Іваном

Кирило: „Чого ти, Іване, такий охвильований і наче б то кудись поспішаєш?"

Іван: „Небезпека!"

Кирило: „Яка? Бог з тобою!"

Іван: „Та Бог тут сам не допоможе, бо потрібна наша кишеня. Бог сотворив людину, дав їй розум і наказав жити і земними благами користатись та один одному допомагати і Всевишнього хвалити"

Кирило: „Ну! Кажи скоріше, Іване, бо справді вже й мене затенькало".

Іван: „Хіба ж ти не читав „Комунікат" У.К.К. вміщений в газеті „Свобода" з 17 січня ц. р.?

Кирило: „Читав! Що ж там страшного?"

Іван: „Як так! А точка четверта „Комунікату", що гласить?"

Кирило: „Заспокійся, Іване, точка ч е т в е р т а торкається тих, хто сплатив Національний Даток і, лише, їх прізвища будуть опубліковані у звідомленні У.К.К. по стейтам із кожної місцевости".

Іван: Не забувай, Кириле, що крім білої листи існує і чорна, в яку попадемо".

Кирило: „Цього не може бути, бо У.К.К. цим не буде займатись, крім того У.К.К. не знає, хто не сплатив".

Іван: „Ех, Кирило, ти упускаєш із виду наших приятелів і знайомих, які сплатили Національний Даток, і не один із них осоромить нас у пресі, хоч би в ролі „Гриця Зазулі", а того доброго ще й дошкульніше. Досить мені з того, що я їздив до Парижа на процес Кравченка, на якого ми покладали велику надію української справи під час судового процесу з газетою „Юманіте", але так жорстоко помилились, дякуючи нашій глупоті.

Кирило: Згоджуюсь, Іване, з тобою, що на чорну дошку, а це значить і в історію, легко можемо попасти, бо ж ми більш менш знані українському загалові на еміґрації, навіть, напевно, не мине чаша сія і інших, котрі неначе б поховались в лисячі нори і думають, що про їхнє існування ніхто не знає.

Іван: „Отож, Кириле, ти добре тепер розумієш мою схвильованість і я поспішаю на пошту зробити переказ Національного Датку до У.К.К., чим сповню свій національний обов'язок перед Воюючою Україною, перед матерями, братами і сестрами нашими, плач і стогін яких ми мусимо відчувати повсякчасно та приспішувати їх визволення з-під ярма московії і „добуття Вільної, Самостійної, України".

І Кирило разом з Іваном спрямував до пошти, щоби не пропустити 31 січня, останнього реченця для сплачення Національного Датку за 1950 рік.

Обсерватор

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КОЛГОСПНІ ПЛЯНИ НА 1951 РІК

16-18. XI. у Києві відбувся пленум ЦК КП(б)У. З основною доповіддю про хід виконання постанови ради міністрів СССР і ЦК КП(б)У з питань „укрупнення" дрібних колхозів, зміцнення складу голів колхозів та про заходи до дальшого організаційно-господарського зміцнення колхозів виступив Мельников. На двох сторінках битого друку її пізніше видрукувала київська преса. Відповідно оформлену, її названо постановами пленуму.

Постанови зібрані в 28-ох точках-зобов'язаннях для міністерства сільського господарства, місцевих партійних органів, комсомолу і ін. організацій, скеровані на те, щоб сільське господарство України прибрати ще тісніше до рук. З наказу партії, „найважнішим завданням (в сільському господарстві треба вважати) дальше організаційне господарське зміцнення колхозів, поліпшення складу голів та інших керівних колхозних кадрів, завершення об'єднання дрібних артілей у великі колективні господарства, перетворення всіх колхозів у багато галузеві господарства". У зв'язку з тим партія розпорядилася „усунути наявні хиби в роботі по „укрупненню" дрібних колхозів . . . навести порядок у плянуванні, встановити суворий контроль громадського майна, рішуче присікати факти розкрадання і розбазарювання худоби, продуктів і грошових коштів колхозів, зміцнити склад голів колхозів, обираючи на ці посади перевірених у політичному відношенні спеціялісті . . . " В загальному, пленум запевнив московську централю „і особисто товариша Сталіна" в тому, що „партійні організації України докладуть усіх сил, щоб „укрупнити" дрібні колхози і добитися ще могутнішого піднесення господарства в наступному році".

Окремо говорячи про новоприєднані області на заході, пленум віднзначив, що там колхози „осягнули значні успіхи, завдяки тому підвищився матеріяльний рівень життя колхозників". Головним завданням партії і совєтської адміністрації в тих районах пленум назвав „дбайливіший підбір, підготовку і виховання колхозних кадрів, а насамперед голів колхозів", „посилення дальшого політичного зміцнення колхозів". Пленум визнав, що МТС-и західніх областей працювали вкрай незадовільно, а тому постановив „зміцнити МТС-и більш кваліфікованими кадрами"! такими, що могли б „організувати передачу колхозам західніх областей досвіду давніх великих передових колхозів".

Пленум, вдаючи дбайливість про „добробут" сільсько-господарського населення, розпорядився . . . поширити сітку кіосків для продажу книг, газет, культтоварів в районних центрах і селах, організувати майстерні для ремонту взуття і одягу, ремонту предметів домашнього вжитку . . . розгорнути будівництво пекарень, лазень, пралень . . . "

УКРУПНЕННЯ ЧИ ПАРТІЙЩЕННЯ

Однією з головних цілей т. зв. укрупнювання колгоспів в СССР було, як відомо, піддати селянство тіснішій контролі партії, створюючи низові клітини її там, де досі таких не було. На цю тему совєтська газета говорить: „Якщо до укрупнення в республіці була значна кількість колгоспів, де не було первинних організацій партії, то тепер становище різко змінилося. Партійні організації створені вже у переважній більшости колгоспів. У Сумській області в третині колгоспів не було парторганізацій. Зараз кількість колгоспів, де їх створено, становить 90%, у Сталінській і Харківській 85%, Полтавській 84%. Збільшився також і кількісний склад організацій . . . "

ВАРШАВСЬКИЙ КОНГРЕС І УКРАЇНСЬКІ ШАХТАРІ

На шахтах і заводах Донбасу відбулися багатолюдні зібрання з метою обговорити матеріяли т. зв. другого всесвітнього конгресу миру. Гірники, металурги і машинобудівники, як твердить совєтська пропаґанда, „палко схвалили" маніфест конгресу до народів світу. Але головне, вони „заявили свою готовість всіма силами обстоювати справу миру" і, як на скромний початок, „добровільно зобов'язалися підвищити норми видобування вугілля на кількадесять відсотків".

ПЕРШІСТЬ З ВАЖКОЇ АТЛЕТИКИ

У Києві відбулися особисто-командні змагання за першість УССР з важкої атлетики при участи найвидатніших важкоатлетів. П е р е м о ж ц е м найлегкої ваги вийшов Шеремета з Одеси, півлегкої ваги Мазуренко з Києва, легкої — Балашов з Києва, півсередньої — Кемль з Києва, середньої — Кравченко з Сталіна, півважкої — Комешов зі Львова, важкої — Лапутін з Києва. Командну першість взяли кияни, на другому місці — команда Львова.

(У. Думка)

В ДЕНВЕР ВІДІГРАЮТЬ СИМФОНІЮ ПРИДАТКЕВИЧА

„Ди Каледж Нюз" (Морей, Кентоки) з 15 січня ц. р. повідомляє, що любителі музики, професори і учні департаменту мистецтва Морей Стейт Каледж-у, вручили проф. Романові Придаткевичеві поворотний тикет на літак до міста Денвер (Колорадо), у якому дня 30 січня Денверська Симфонічна Оркестра під проводом славного диріґента, Леопольда Стоковского, відіграє його симфонічну поему. Разом з ним поїде його дочка, п-на Ганна Придаткевич, учителька музики в Парма, Мізурі.

Проф. Придаткевич, відомий український музик і композитор, став недавно почесним членом ФМА, краєвого братства творців музики з американським національним характером. Стоковский є вже довший час почесним членом цього братства. До нього належать теж два українці, що прибули зі скитальщини, а це Ярема Купчинський та Маркіян Бачинський, які студіюють в Морей.



Invest in U.S. Savings Bonds

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АКРОН, ОГАЙО

На народні потреби.

Новоприбулі згуртовані в Т-ві ОУА „Самопоміч" ревно зі старою еміграцією активізують українське громадське життя. Розуміючи вагу матеріяльної допомоги українських громадянських установ, акронські українці спішать з датками не великими, але щирими. На 10-ти ліття ювілею Укр. Конгр. Комітету в дні 1 жовтня 1950 р. започатковано тут збірку Укр. Нац. Датку (Укр. Нар. Фонд) і досі принесла вона $168.50. По $10 зложили: Баран Т., Захарницький, Л., Зепко К., Зепко О., Осередчук С., „Союз Українок", о. Федел еш В., Сташків Т., Свістель Ю. По $5: Галамай В., Гарбар С., Іваницький С., Іванцьо М., Кость Т., Марич М., Юшка Г. По $4: Шабат О. Іваницук $3. По $2: Берегула С., Дудівка С., Гошко І., п-во Савула, Савицький І., Судомир М. П-во Іваницькі — $1.50. По $1: Лесняк А., Вільха К., Вронкович Г., п-во Мусійовські, Сорока М., і Н. Н. Укр. Нац. Даток перший з Акрону переслав це в березні 1950 р Лесняк. Перед ювілейним вічем У.Н.Союз ч. 180 і 295 переслали на У. Н. Фонд по $ 25. На XXII Конвенції У. Н. Союзу в Клівленд акронські представники в збірці У. Н. Фонду жертвували: п. Г. Жеребняк $10., п. Г. Пулк і О. Зепко по $5. На „Листопадовім Святі" в дні 5 листопада 1950 р. зібрано $49.10. Жертводавці: $5: Тимків С. $3 п-во Пулк. По $2: Дудівка С., п-во Куцик, Сташків Г., Філяс М., Шляхетка. По $1: Баран Т., Галамай П., Дудра, Жеребняк, І. Зепко, К. Зепко, О. Зепко, Гарбар С., Гошко І., Іванцьо М., Кудера, Лесняк А., Луць Р., п-во Матвіїв, Міскало Д., Мусійовський, Набережний С., Петрина М., Поливка, Сорока М., о. Феделеш, Шабат О. Дрібними 7.50. Чистий дохід збірки призначено: Укр. Конгресовий Комітет, Укр. Католицький Допомоговий Комітет, Наукове Т-во ім. Шевченка, Інк. Н. И. по $10. Укр. Вільна Академія Наук $5. 11 листопада 1950 р. на хрестинах Мирослава, сина Петра і Татяни Яцечко зібрано $23 і цю суму переслано до кани ЗУАДКомітету. На ялинку для хворих скитальців у Німеччині й Австрії зібрано $25. Через Головну Управу СУА переслано в призначене місце. Члени нашого Відділу СУА спровадили і заопікувались кількома родинами зі скитальщини. На заклик в пресі в осени 1950 р. вислали до 20 аплікацій на приїзд українських родин. На дальший заклик через Укр. Доп. Комітет поспішили знову з допомоговими деклараціями для рятування рідних земляків з чужого незавидного середовища. В дні 17 грудня 1950 р. старше громадянство втішалось милою несподіванкою-приняттям. Нові іміґранти улаштували для чисельно зібраних гостей смачну старокраєву вечерю. По вечері д-р Ф. Стістель виголосив реферат про св. о. Николая. В міжчасі п. Баран повідомив зібраних про наглу смерть д-р Л. Цегельського. Вістку принято з великим жалем а пам'ять вшановано повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Д-р Ф. Свістель додатково пригадав зібраним історичні діла Покійного. Відтак відбулася сценічна вистава п. н. „Гостина св. о. Николая" і роздача подарунків для дітей. 23 грудня 1950 акронські українці скористали з укр. фільму п. н. „Наталка Полтавка" висвітленого п. Арсенієм інстр. укр. нар: танків п. Авраменка. 31 грудня 1950, наші акронці були присутні на маніфестаційнім вічу в честь командира УПА — ген. Т. Чупринки у Клівленді.

З певністю у Новім 1951 р. укр. акронська громада продовжуватиме ще успішніше громадську активність.

В. Л.



ХОЛОД — ПРИРОДНИЙ ВОРОГ АЛІЯНТСЬКИХ ВОЯКІВ В КОРЕЇ. — Мороз в ночі доходить до 25 ступнів нижче зера. Відділ американських вояків, користаючи з хвилевої передишки на фронті, гріється при ватрі.

Філянтропічні фундації в Америці

Багато чоловіків і жінок, що досягли в Америці великого багатства, передали значну частину своїх грошей на добродійни цілі, заклавши спеціяльні фундації, що носять їх імена. Таких, так би мовити приватних добродійних трестів у цій країні нараховуються до 800, при чому, частина з них поширює свою діяльність не тільки на Злучені Держави, але й на чужі країни. Багато з них засновано на початку цього сторіччя з метою підтримати новетні наукові досліди і більшість їх коштів пішла на підтримку організацій та окремих людей, що працювали в цій галузі.

Заможність фундації дуже різна, найбагатші є: Карнеґі Корпорація у Ню Йорку, Рокфелерова та Фордова Фундації.

З цих трьох фундацій найстарша є Карнеґі Корпорація у Ню Йорку, яка є тільки одною з кількох установ, що заклав Карнеґі. Вона була організована в 1911 році і фундатором її був Ендрю Карнеґі, „залізно-сталевий" маґнат шотляндського походження. Завданням цієї корпорації було підтримка і поширення знання і взаємного розуміння в Злучених Державах та в Британських домініях і колоніях. В перші роки свого існування корпорація зробила величезну вкладку в американське життя, побудувавши громадські бібліотеки; також вона багато витратила на дослідчі інституції і будівництво каледжів та університетів, розвиток медичної освіти і університетських бібліотек.

Тепер Корпорація багато витрачає на те, щоб добитися поінформованої громадської опінії на міжнародні справи. Через це вона підтримує інституції високої освіти і приватні організації, що працюють у галузі висвітлення міжнародних справ на позапартійній основі.

Рокфелерову Фундацію заклав у 1913 році Джан Д. Рокфелер, який розбагатів на здобуванні нафти. Головне завдання цієї Фундації — „підтримувати і розвивати добробут людства в усьому світі". На початку цього століття Фундація витратила мільйони долярів на поширення медичної освіти в Америці і на підтримку студіювання різних хвороб, що вражають людство. При цій Фундації є спеціяльний Міжнародній Відділ Здоров'я, який займається вивченням захворувань людей по всьому світу і який доводить, щоб ільшости хворіб можна позбавитися. Величезні досягнення є у поборюванні малярії, жовтої пропасниці та особливих хворіб тропічної зони викликаних паразитами, що живуть у ґрунті. Недавно вивчення малярії проводилось у Сардинії, Корсиці, Китаю, Бразилії та Єгипті. Як і інші Фундації, Рокфелерова Фундацію дала чимола коштів на відбудову Европи після Другої Світової Війни.

Найбагатша Фундація в ЗДА — є Фордова Фундація, яку заснував у 1936 році Едзель Форд, син Генрі Форда, славетного власника автомобільних заводів. За мету Фундації він поставив — „збирати і розподіляти кошти для наукових, освітніх і харитативних цілей для загального добробуту людства". Едзель Форд помер в 1943 році, а Генрі Форд у 1947. Більшість свого майна вони лишили Фундації.

До недавнього часу зовсім не були відомі напрямні майбутньої праці Фундації, аж недавно Генрі Форд 2-ий, син Едзеля Форда і президент Фордової Моторової Компанії, оголосив наслідки студій, проведених за дорученням Фундації, видатними вченими і працівниками в галузі освіти. Два роки вони провадили спеціяльні розмови з понад тисячею осіб, що є видатними в різних ділянках життя в Америці, через це, їх висновки про те, як краще підтримати прагнення досягнти загального добробуту людства, базується на думках багатьох кращих американців. Комітет порадив, щоб Фундація лишила ділянки медицини, науки і громадського здоров'я іншим організаціям, а зосередила свою діяльність в п'яти основних ділянках: мир, освіта, економіка, взаємини між людьми та посилення демократії.

Американські Філянтропічні фундації є не-прибуткові, неурядові організації, інкорпоровані за стейтовим чи федеральним законом. Вони керуються управами довірених (борд ор трастіз), але їх щоденну роботу провадять директори та інші службовці.

ПОДЯКА



На знимці Панство **САЛАМАНДРИ**, які багатьом скитальцям допомогли приїхати зі скитальщини до Америки. Якщоб кожний українець, який є довший час в Америці, виконав цей національний обовязок і спровадив стільки українців зі скитальщини, як п-во Саламандри, то З.У.А.Д.К. був би вже виконав свій плян на 100%.

Почуваюсь до обовязку скласти щиру подяку п-ву Саламандрам. Бажаю їм многих літ. Хай Всевишний має їх в своїй опіці.

Рівнож щиро дякую Панству **МАЛАНИЧАМ** за вистарання мені ашурансу, який підписали п-во Саламандри, та за першу поміч в перших днях на американській землі.

Родина ВАСИЛЕНКИХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 22. січня 1951 року помер
ЙОСИФ СТЕЛЬМАХ,
син покійного Григорія Стельмаха, член Бр. св. Петра й Павла, від. 383 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па.

Покійний прожив 36 років. Родився у Филаделфії. Полишив у смутку жену Гелену, сина Григорія, маму Людвіну, 5 співбратів, 1 співсестру та вітчима.

Похорон відбувся 25. січня до укр. катол. церкви св. Петра й Павла, й відтак на цвинтар св. Августина. — В. И. П.!

І. Грозінський, сек.

ТАРЗАН, ч. 2520. Проти Шаблевого Зуба і Дикого Бика.



Ревучи дико, Великий Бик підійшов з одного боку, коли...

„О, Господи!" — закричав Іннес. „Таж ті сотворіння мандрували по землі перед тисячами років".

Ревучи й викрикуючи дико, великі звірюки кинулися водночас.